

Национален институт на правосъдието
"Повишаване капацитета на съдебната система и обучение по Европейската
конвенция за защита правата на човека и основните свободи в Националния
институт на правосъдието"
Договор № 93-00-42/20.02.2013 НФМ 2009-2014

Мястото на ЕКПЧ в българската правна рамка

Наталия Неделчева, съдия в
Окръжен съд Варна
к.к. Албена, 2015 г.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Норвежкия финансов механизъм 2009-2014. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Националния институт на правосъдието и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Програмния оператор или на Донора.

КОНВЕНЦИЯТА е ратифицирана от РБългария на 7.09.1992г., а е част от вътрешното право по смисъла на чл. 5, ал.4 от Конституцията, считано от 2.10.1992г.-датата на обнародване на текста на ЕКПЧ в Държавен вестник.

Чл.5, ал.4 от Конституцията на Р България:
Международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им противоречат.

Протокол №15 към ЕКПЧ

Съществени изменения

- срокът за депозиране на жалби се ограничава от 6 на 4 месеца;
- отпада последната част от чл. 35, §3б ЕКПЧ;
- правомощие на всяко отделение да откаже своята компетентност в полза на Голямото отделение

Националните власти носят основната отговорност за осигуряване на правата и свободите по Конвенцията

- Чрез задължение да се въздържат от намеса в определени основни права;
- Задължение да предприемат определени мерки.

Положителни задължения:

- задължение да се измени закон или административна практика или да се въведе ново законодателство;
- задължение да се предостави финансова помощ;
- задължение да се проведе ефективно разследване на твърдяно нарушение на право на Конвенцията;
- задължение за намеса във взаимоотношенията между отделни лица, за да се предотвратят ”частни” нарушения на права защитени от Конвенцията.

Приложение на ЕКПЧ

- Териториален обхват;
- Субсидиарен характер;
- Пряко приложение;
- тълкуване и прилагане на ЕКПЧ, съобразно основните принципи, установени от ЕСПЧ

Основни принципи при тълкуването и прилагането на ЕКПЧ, установени от ЕСПЧ

- Принцип на ефективността;
- Принцип на еволюитивното тълкуване;
- Принцип на автономията;
- Принцип на пропорционалността;
- Принцип на свобода на преценка;
- Субсидиарност.

ЕСПЧ е със задължителна
компетентност по въпроси,
засягащи правата и свободите на
човека, регламентирани в ЕКПЧ

Конвенцията е директен
източник на права за физически и
юридически лица

Решението на ЕСПЧ

- е задължително за държавата-ответник по жалбата и за жалбоподателя;
- има сила на присъдено нещо по въпроса дали е извършено нарушение на Конвенцията;
- е косвено задължително и за всички останали държави-страни по конвенцията

Държавата следва да осигури изпълнението на
решението чрез:

- прекратяване на неправомерното поведение;
- връщане на нещата в предишното им състояние;
- пълно обезщетение за всички последици от неправомерния акт;
- даване на удовлетворение и гаранции, че неправомерният акт няма да се повтори

Възможни средства:

- предприемане на фактически действия;
- Приемане /отмяна на правни актове-административни или съдебни;
- промени в законодателството;
- възприемане на нова съдебна практика;
- промяна в поведението на административни или други органи.

**Задължението за прекратяване на
неправомерното поведение, както
и задължението да се дадат
гаранции срещу повторение на
нарушението могат да изискват да
се отменят или изменят закони
или други нормативни актове.**

Конвенцията изисква правният режим на упражняването на основните права и свободи във вътрешното право да отговаря на стандарта за яснота, предвидимост и гаранции против произвол.

Контролът за изпълнението на решенията на ЕСПЧ се осъществява от Комитета на Министрите на Съвета на Европа

- Комитетът изисква от държавата ответник информация за взетите мерки:
 - Индивидуални;
 - Общи;

На практика и ЕСПЧ осъществява индиректен контрол по изпълнението на решенията си.

Примери за различни мерки:

- Помилване;
- предсрочно освобождаване;
- отмяна на забраната за влизане и пребиваване в страната;
- Промени в подзаконовни актове;
- Законодателни промени;

Ако законодателната промяна изисква време,
то съдилищата следва да приложат директно
Конвенцията, така както тя се тълкува в
осъдителното решение срещу тяхната
страна

Теорията и съдебната практика
в България възприема безспорната
директна приложимост и
самоизпълняем характер на
текстовете на Конвенцията